
Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta

Palvelukuvaus

Teknisen lautakunnan toimialaan kuuluu asuin- ja toimintaympäristön ylläpito ja kehittäminen, kaupungin kiinteän käyttöomaisuuden hoito, vesihuolto sekä ruoka- ja puhtauspalvelut.

Seuraavia palveluja ohjataan tästä yleislinjasta poiketen:

Yleiskaavoitusta, maapolitiikkaa, maanhankintaa, asemakaavoitusta sekä tonttien myyntiä ohjaa kaupunginhallituksen alainen puheenjohtajisto.

Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan jäsenet:

Olli Lahdensuo (pj), Rauno Latvala (vpj), jäsenet Maiju Lemettinen, Jaakko Ojanperä, Jaana Tuuri, Marko Makkonen, Hanne Ronkainen, Heli Matilainen, Arvi Välikkilä (31.5.2023 saakka), Matti Kuusisaari (1.6.2023 alkaen).

Kaupunginhallituksen edustajana Esa Rintala.

Nuorisovaltuustosta ei ollut edustajaa.

Teknisen lautakunnan esittelijänä toimi tekninen johtaja Mirva Korpi ja sihteerinä hallintosihteerä Kirsi Vesala.

Tilivelvolliset viranhaltijat:

Tekninen johtaja Mirva Korpi, vs. kaupungingeodeetti / kaupungingeodeetti / maankäyttöinsinööri Markku Turja, kiinteistöpäällikkö Timo Korpela, palvelupäällikkö Leena Luomanen, kunnallistekniikan päällikkö Anssi Kylkisalo (25.10.2023 saakka), vt. kunnallistekniikan päällikkö (26.10.2023 alkaen) / kunnallistekniikan suunnittelija / tiemestari Ulpu Viimaluoto sekä kaupunginpuutarhuri Raija Talvitie.

Sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskien hallinta teknisellä toimialalla

Sisäisessä valvonnassa ei ole tunnistettu hallitsemattomia riskejä. Teknisessä toimessa voidaan vähentää edelleen riskejä toimintatapoja kehittämällä. Lisäksi on tarpeen yhtenäistää käytäntöjä eri vastuualueilla.

Teknisen lautakunnan keskeisimmät toiminnalliset ja taloudelliset tekijät vuonna 2023

Teknisen toimialan toiminta toteutui pääosin toiminnallisten ja taloudellisten tekijöiden osalta suunnitellusti. Edelleen kustannustason nousu aiheutti haasteita toiminnan toteuttamiseen, mutta teknisen lautakunnan toimintakate oli tavoitetta parempi.

Investointien osalta etenkin kunnallistekniikan investoinnit toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Haastetta investointien toteuttamiseen toi edelleen vuonna 2023 tavaroiden toimitusvaikeudet.

Tekninen lautakunta osallistui edelleen vuonna 2023 vahvuutena välittäminen-hankkeeseen, jossa tavoitteena oli parantaa työhyvinvointia erilaisten teemojen kautta. Lisäksi työhyvinvointia on pyritty parantamaan teknisen keskuksen oman toiminnan kautta lisäämällä tiedonkulkua ja yhteistä toimintaa.

Tekninen lautakunta ja yleispalvelut

Palvelukuvaus

Teknisen lautakunnan toimialaan kuuluvat vuonna 2023 ruoka- ja puhtauspalvelut, maankäyttö-, kaavoitus ja mittauspalvelut, rakennus- ja kiinteistöpalvelut ja kunnallistekniset palvelut. Hallintopalvelut sisältävät teknisen toimialan henkilöstöhallinnon, päätöksenteon, kirjaamisen ja arkistoinnin, toimistopalvelut sekä teknisen toimialan henkilöstön rekrytoinnin.

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen

Talousarviovuonna 2023 tavoitteena on ollut, että panostetaan henkilöstön hyvinvointiin. Teknisen toimialan johtoryhmän toimintaa on kehitetty ohjatusti syksyn 2022 aikana ja teknisen toimialan tiedon kulkua kehitetään vuoden 2023 aikana. Esimiehiä kannustetaan osallistumaan työnantajan järjestämään koulutukseen ja pyritään vahvistamaan henkilökunnan esimiesosaamista.

Talousarviovuonna kehitetään teknisen toimialan talousseurantaa ja talouden läpinäkyvyyttä sekä seurataan investointien toteutumista säännöllisesti teknisessä lautakunnassa.

Strateginen tavoite	Talousarvio-tavoite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Hyvinvointi	Työhyvinvointitoiminnan järjestäminen	Tyhy-toiminnan toteutuminen Lapuan kaupungin ohjeen mukaisesti	Työhyvinvointitoimintaa on järjestetty Lapuan kaupungin ohjeen mukaisesti. Lisäksi toiminnassa on hyödynnetty ostopalveluita.
Hyvinvointi	Esimieskoulutukseen osallistuminen	Esimieskoulutuksen osaamismerkkien suorittaminen	Esihenkilöstö on osallistunut aktiivisesti esimieskoulutukseen ja koulutukseen osallistumista seurataan toimialalla.
Talouden tasapaino	Toiminnan toteuttaminen talousarvion mukaisesti	Toteuman seuraaminen Toteutetut toimenpiteet seurannan kehittämiseksi	Toteumaa on seurattu kaupunginhallituksen ohjeiden mukaisesti. Lisäksi toimialan sisäistä seurantaa on parannettu vuonna 2023.

Keskeisimmät tunnusluvut

Tekninen lautakunta	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Kokousten määrä	15	16	17	13	11
Päätökset, kpl	187	194	182	185	166
Viranhaltijapäätökset					
Tekninen johtaja	50	64	65	45	53
Kunnallistekniikanpäällikkö / Vesihuoltopäällikkö	2	-	20	28	30
Kaupungingeodeetti	12	25	28	12	21
Maankäyttöinsinööri	48	58	35	38	9
Kiinteistöpäällikkö	7	12	18	6	8
Kaupunginpuutarhuri	2	13	10	5	6
Palvelupäällikkö	-	5	5	9	5

Maankäyttö- ja kiinteistöpalvelut**Palvelukuvaus**

Maankäyttö-, kaavoitus- ja mittauspalvelut kuuluvat kokonaisuudessaan maapolitiikan hoitoon, joka sisältää kaupungin alueiden käytön strategian, yleiskaavoitukseen, asemakaavoituksen, raakamaan hankinnan, tonttien myynnin, mittauspalvelut, sekä tonttipalvelut. Maapolitiikan hoito tehdään kaupungin toimesta. Asemakaavojen laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että ne laaditaan mahdollistavina. Keskeneräisiä pitkään vireillä olleita yleiskaavoja pyritään saamaan valmiiksi alue kerrallaan ja niin, että niitä voidaan pilkkoa pienempiin osiin, mikäli se on tarpeellista.

Asemakaavat pyritään laatimaan pääosin kaupungin omistamalle maalle, joten raakamaan hankinta on tärkeä osa maankäytön suunnittelua. Asemakaavan vahvistuttua kaupunki myy tai vuokraa tontit ja asettaa ehdot mm. rakentamisen aloittamiselle. Monipuolinen ja runsas tonttitarjonta on kehittyvän kaupungin tärkeimpiä myyntivaltteja.

Kaupungin viranomaisen suorittaa asemakaava-alueilla kiinteistöjen muodostuksen ja merkitsee ne valtakunnalliseen kiinteistörekisteriin. Kiinteistöinsinööri määrää toimitukset tehtäväksi sekä hyväksyy tehdyt toimitukset. Kaupunki laatii asemakaavan pohjalta tonttijaot ja tontit lohkotaan kaupungin toimesta itsenäisiksi kiinteistöiksi.

Kadut-, puisto- ja muut asemakaavan mukaiset yleiset alueet lohkotaan kaupungin kiinteistöiksi ja merkitään kiinteistörekisteriin.

Raakamaan hankintaa jatketaan siten, että maata hankitaan ensisijaisesti niiltä alueilta, joihin ollaan ensi vaiheessa asemakaavoittamassa tontteja. Kaupungin raakamaavaranto on kohtalaisen hyvä ja myös valmiita asemakaava-alueita on odotetussa kunnallistekniikan rakentamisesta. Uusien asemakaava-alueiden kunnallistekniikkaa rakennetaan tarpeen mukaan niin, että kaupungilla on jatkuvasti tarjolla monipuolisia tontteja eri puolilla Lapuaa

Asemakaava-alueiden kiinteistöjen virallinen paikkatieto ja tarvittavat muut sijaintitiedot ylläpidetään ilmakuvauksen, laserkeilauksen ja satelliittimittausten avulla. Kiintopiste- ja korkeuspisteverkkoa sekä pohjakarttaa pidetään ajan tasalla. Kaavat, uusien rakennusten paikat ja korkeudet sekä kunnallistekniset rakenteet merkitään maastoon. Johtoverkostot kartoitetaan maastossa johtokarttoja varten. Kartat tuotetaan ja ylläpidetään yhtenevästi paikkatiedon kanssa. Virallisen asemakaavakartan lisäksi ylläpidetään useita eri teemakarttoja ja niiden yhdistelmiä, joista tärkeimmät ovat osoite- ja opaskartat. Kaupungin ylläpitämää digitaalista kartta-aineistoa on myös ladattavissa verkossa valtakunnallisen kuntatieto-palvelun (KTP) tietojärjestelmän kautta kiinteistöiksi. Kaupungilla on oma maastomittaushenkilöstö pitämässä yllä näiden lisäksi ajantasaista pohjakarttaa, joka on edellytys asemakaavojen laadinnalle.

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen

Tavoitteena on ollut, että pidemmän tähtäimen maankäytön kehittämisen pohjaksi laadittavana olevia yleiskaavoja viedään eteenpäin talouden asettamien raamien mukaisesti. Kaupungin maankäytön keskeisenä tavoitteena on taajamarakenteen tiivistäminen ja viihtyisyyden parantaminen kaupungin alueella. Tämä edellyttää yleensä asemakaavojen uudistamista sekä pienempinä, että suurempina kokonaisuuksina. Raakamaa-alueiden lisähankintojen myötä jatketaan tuotanto- ja logistiikka-alueiden maankäytön kehittämissuunnittelua asemakaavoituksella Jouttirinteen ja Jouttikallion suunnalla, sen jälkeen, kun ollaan saatu ratkaistua tulevan alueen turvallinen liittäminen valtakunnalliseen tieverkkoon. Taloudellisena tavoitteena pyritään siihen, että tonttien myynti sekä kaupungin omistamien maiden muu tuotto on vähintään sillä tasolla, kuin on raakamaan hankintakin.

Yleiskaavojen valmistelua on jatkettu luontoselvityksillä sekä yleiskaavojen täydennyskartoituksella, talouden asettamien raamien mukaisesti. Taajamarakennetta on tiivistetty ja uusia asemakaavoja / asemakaavan muutoksia on vahvistettu n. 4 ha:n alueelle. Raakamaa-alueita vaihtomaiksi sekä uusia asemakaava-alueita varten on hankittu n. 30 ha. Jouttirinteen ja Jouttikallion alueella on jatkettu suunnittelua sen suhteen miten saadaan suunniteltava asemakaava-alue liitettyä valtakunnalliseen tieverkkoon turvallisesti ja niin että siitä tulee houkutteleva investointikohde. Tonttien myyntitulot olivat 252 000 euroa ja raakamaata ostettiin 444 000 eurolla. Lisäksi kaupungin maaomaisuus on tuottanut puun myyntituloina sekä pellon ja tonttien vuokrauksina niin, että myynti/vuokratulot ovat suuremmat kuin raakamaan ostomenot.

Strateginen tavoite	Talousarvio-tavoite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Väestönkasvu; Riittävä raakamaan hankinta ja tonttitarjonta	Määrärahojen puitteissa toimitaan.	20 ha, vähintään 70 tonttia varattavissa	Raakamaata ostettu n. 30 ha, pääasiassa Ritavuoren alueelta. Varattavissa olevia asuntotontteja n. 110 kpl

Työpaikkaomavaraisuus; huolehditaan, että liike- ja teollisuustontteja on riittävästi tarjolla.	Määrärahojen puitteissa toimitaan	Vähintään 20 liike-/teollisuustonttia myynnissä.	Teollisuus- ja liiketontteja myytiin 3 kpl Liike- ja teollisuustontteja myynnissä yli 20.
---	-----------------------------------	--	--

Keskeisimmät tunnusluvut

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Maanhankinta, ha	33	56	6	15,4	30
Maanhankinta 1000 €	698	760	94	564	444
Asemakaavaa ha (uudet + muutokset)	8	9	108	7	4
Tonttien rekisteröinti, kpl	40	35	62	100	14
AO-tonttien luovutus, kpl	10	27	10	10	5
Muiden tonttien luovutus, kpl	3	5	7	3	3
Tonttien myyntitulot 1000 €	849	520	372	187	252

Kunnallistekniset palvelut / Vesihuoltolaitos

Palvelukuvaus

Vesihuoltolaitos on erillinen taseyksikkö kaupungin kirjanpidossa ja tuottaa palveluja kaupunginvaltuuston määrittelemien veden ja jäteveden toiminta-alueilla. Vesihuoltolaitos huolehtii puhtaan talousveden jakelusta kiinteistöille ja kiinteistöjen talousjäteveden keräämisestä ja toimittamisesta jätevedenpuhdistamolle. Veden jakeluverkosto, vesisäiliöt ja paineenkorotusasemat pidetään jatkuvassa toimintakunnossa (24/365). Jätevesiverkosto ja jätevesipumppaamot pidetään jatkuvassa toimintakunnossa.

Vesihuoltolaitoksen talousvesi hankitaan Lappavesi Oy:ltä (kaupungin osakkuusyhtiö). Jätevesi toimitetaan Lapuan Jätevesi Oy:lle (kaupungin tytäryhtiö).

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen

Tavoitteena on ollut, että toimintavarma vesihuolto kehitetään edelleen verkostojen, paineenkorotusasemien, pumppaamojen ja vesisäiliöiden jatkuvalla kunnossapidolla. Automaation osuutta lisätään ja verkostokarttaa ylläpidetään.

Toimintavarma vesihuoltoverkosto toteutui tavoitteiden mukaisesti käyttökatsoksien, jätevesiputkiston tukoksien ja vuotovesimäärän osalta. Automaatiota on lisätty valvomo-ohjelmaan sekä verkostokarttaa ylläpidetään päivittäin. Pumppaamoja ja paineenkorottamoja on saneerattu kuntokartoituksen perusteella.

Hulevesien vähentäminen viemäriverkostosta ei ole toteutunut. Uusien rakennettujen hulevesiverkostojen alueella, kiinteistöjen omistajien täytyy erottaa viemäriverkoston ja hulevesien putkistot toisistaan ja johtaa vedet hallitusti oikeaan paikkaan.

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on ollut lisäksi, että vesihuoltoa laajennetaan uusille asemakaava-alueille. Haja-asutusalueiden jätevesihuollon laajentamista kyläalueille jatketaan kaupunginvaltuuston päättämän talousarvion 2022 mukaisesti. Jäteveden toiminta-alueiden muuttamisesta on tehty oikaisuvaatimus korkeimpaan oikeuteen, joten tältä osin prosessi on kesken. Jäteveden toiminta-aluetta koskevaa lainvoimaista päätöstä ei ole saatu vuoden 2023 aikana.

Strateginen tavoite	Talousarvio-tavoite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Hyvinvointi; Puhtaan veden jakelu	Veden verkosto pidetään jatkuvasti toimintakunnossa	Veden käyttökatkokset enintään 10 kpl/vuosi, katkoksen pituus enintään 6 h/katkos	Toteutunut. Putkirikosta johtuvia veden käyttökatkoksia 8 kpl.
Hyvinvointi; Jäteveden poisjohtaminen	Jäteveden verkosto pidetään toiminnassa ilman tukoksia	Jätevesiputkiston tukoksien avaus enintään 20 kpl/vuosi	Toteutunut. Tukoksia 17 kpl.
Talouden tasapaino; Vuotoveden minimointi veden osalta	Vesivuotojen korjaaminen.	Tavoitteena saada puhtaan veden vuotovesimääräksi alle 7 %/vuosi (ostettu vesi - laskutettu vesi)	Toteutunut, vuotovesimäärä 5,9 %.
Talouden tasapaino; Jätevesimäärän vähentäminen	Jätevesiverkostoon tulevien hulevesien minimointi	Jäteveden runkolinjaan tehtävillä savutuksilla paikallistetaan hulevesiverkoston rakentamistarve. Rakennetuilla alueilla tiedotetaan huleveteen liittymättömiä kiinteistöjä. Tavoitteena saada jäteveden vuotovesimääräksi alle 300.000 m ³ /vuosi (puhdistamolle johdettu jätevesi - laskutettu jätevesi)	Ei toteutunut.
Talouden tasapaino; Korjausvelan pienentäminen	Verkostoputkien ja pumppujen saneeraus	Putkien ja pumppaamojen saneeraustarpeen kartoitus vuosittain	Toteutunut, Kiviristin pumppaamon saneeraus siirtyi Uimahallin suunnittelun takia.

Keskeisimmät tunnusluvut

Puhdas vesi	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Vesijohtoverkosto (km)	262	266	268	272	273
Liittymien lukumäärä (kpl)	3.612	3.629	3.659	3.681	3.692
Vuotovesi (%)	6,9	4,9	5,7	2,2	5,9
Liittymismaksu (€/m ³)	1.325	1.325	1.325	1.325	1.325
Kulutusmaksu (€/m ³)	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36

Jätevesi	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Jätevesiverkosto (km)	284	290	300	301	302
Liittymien lukumäärä (kpl)	3.709	3.723	3.763	3.790	3.804
Vuotovesi (%)	35,0	40,8	36,7	33,0	41,2
Liittymismaksu norm. /haja	3.050/ 4.350	3.050/ 4.350	3.050/ 4.350	3.050/ 4.350	3.050/ 4.350
Kulutusmaksu (€/m ³)	2,71	2,65	2,65	2,65	2,65

Em. hinnat eivät sisällä arvonlisäveron osuutta.

Kunnallistekniset palvelut / Liikenneväylät**Palvelukuvaus**

Liikenneväylät muodostuvat kaduista, katuviheralueista, kevyenliikenteenväylistä ja muista kaupungin hallussa olevista liikenneväylistä sekä niihin kuuluvista silloista, valaistuksesta, liikennemerkkeistä ja -valoista sekä muista ohjauslaitteista ja erityisrakenteista. Liikenneväylät ylläpidetään liikennöitävinä ympäri vuoden ja vuorokauden (24/365). Talvisaikaan kunnossapidon keskeisin tehtävä on liukkauden torjunta ja lumenauraus.

Kaupunki omistaa ja ylläpitää katuvalaistusta kaduilla, yleisillä teillä (valtion omistamilla teillä) ja yksityisteillä. Valaistus pidetään kytkettynä 18.8.-15.4. välisenä aikana. Yöllä valaistusta rajoitetaan ydinkeskustan muuntopiiriä lukuun ottamatta. Valaistuksen huolto hankitaan ulkoisena palveluna.

Katuvalaistuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa korostuu liikenneturvallisuuden lisääminen. Alueena on kaupunkitaajama ja kyläalueet kattavasti.

Yksityistiet muodostavat yksityisten tiekuntien ja tienhoitokuntien erikseen ylläpitämän yleistä tieverkkoa täydentävän itsenäisen tieverkoston. Yksityisteiden ylläpitoa avustetaan kaupungin varoin.

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen

Liikenneväylien osalta tavoitteena on ollut, että katujen, kevyenliikenteenväylien sekä muiden kaupungin hoidossa olevien teiden fyysistä rakennetta parannetaan siten, että ne vastaavat liikenteen tarpeita. Tieverkkoa kehitetään liikenneturvallisuu- den parantamiseksi. Katuverkoston kuntoa ja liikenneturvallisuu- ta on parannettu rakentamalla uutta katuverkostoa, saneeraamalla ja asfaltoimalla katuja liikenteelli- sesti tärkeitä kohteita.

Lisäksi tavoitteena on ollut, että yksityisteiden rakenteita parannetaan investointioh- jelman puitteissa. Kahdeksaa ei yksityistietä avustettiin yksityistien perusparannushankkeessa.

Strateginen ta- voite	Talousarviota- voite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Hyvinvointi ja vä- estönkasvu; Väylien esteettö- myys; Kunnossapidon kohtuullinen taso	Liukkauden tor- junta ja lumen auraus: pääväylät pidetään liikennöi- tävässä kunnossa klo 7.00 ja muut väylät klo 12.00 mennessä.	Poikkeamat max. 5 kpl/ talvikunnossa- pitokausi	Toteutunut
Talouden tasa- paino; Hulevesien johta- minen verkostoon rakennetuilla ase- makaava-alueilla	Hulevesiverkoston rakentaminen huo- mioiden jätevesiverkostoon kytketyt hulevedet.	Olemassa olevien alueiden hulevesi- verkoston rakentaminen ase- makaava-alueella 400 m/vuosi	Rakennettu hulevesi- verkostoa Kukkukankaantiellä, Vesipalontielle, Kurjentiellä, Töyräturjantiellä, Tikanpolulla, Sairaalantiellä ja Koskikylässä ojan putkitus.
Hyvinvointi; Hiilijalanjäljen huomioiminen ra- kentamisessa	Rakentamisessa uusiokäytetään olemassa olevia materiaaleja	Materiaaleja uusio- käytetään 10% /vuosi väylien ra- kentamisessa	Vesipalontien työmaan kiertotie rakentamisessa käytet- tiin uusiomateriaalia.
Hyvinvointi; Liikenneturvalli- suus	Väyläverkostojen yhtenäistäminen	Tavoitetaso käve- lyn ja pyöräilyn edistämisojel- masta	Alangon JKPP

Keskeisimmät tunnusluvut

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Liikennealueet (m ²)	809.300	817.700	911.500**)	922.200	927.100
Kevyenliikenteen väylät (m)	42.600	43.100	43.600	44.550	44.850
Avustettavat yksityistiet (km)	334	383*)	388	392	391
Katuvalokeskukset (kpl)	117	117	118	118	118
Katuvalopisteet	5.004	5.057	5.092	5.508	5.567

*) Kasvu johtuu siitä, että MML on määrittänyt uudelleen yksityisteiden virallisen pituuden lakimuutoksen vaatiman järjestäytymisen yhteydessä.

***) Kaupungin hoitamat liikennealueet (kadut ja kävely-/pyörätiet) m²-määrä on tarkistettu 31.12.2021.

Kunnallistekniset palvelut / Viheraluepalvelut**Palvelukuvaus**

Viheralueet, leikkipuistot, katuviheralueet, kaupungin kiinteistöjen pihat ja leikkipaikat, kaupungin omistamat vesistöalueet sekä eräät erityisalueet suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään viheraluepalveluiden toimesta.

Puistojen ja kiinteistöjen leikkipaikat ja liikuntapaikat rakennetaan ja hoidetaan EU-lainsäädännön asettaman standardin mukaisesti, noudattaen siinä tarkoin määritellyjä turvallisuusnormeja.

Erytisalueet, kuten veneiden vuokrapaikat, uimarannat, jokirantalaiturit, matopesupaikka ja puutarhapalstat hoidetaan kullekin kohteelle annettujen säädösten, kunnossapitoluokituksen tai kohteen ominaistarpeen mukaan. Jokilaakson matkailupuutarha on erityiskohde, joka on merkittävä osa kaupungin palvelurakennetta sekä yksi kaupungin vetovoimaisuustekijä.

Asukkaille tuodaan tietoa kaupungin viheralueiden hoidosta ja rakentamisesta sekä niiden saavutettavuudesta internet ja facebook- ja instagram-sivujen kautta. Jokilaakson matkailullista imagoa pyritään edelleen kohottamaan.

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen

Tavoitteena on ollut, että lähivuosina rakennettujen asuntoalueiden myötä katuviheralueet sekä puistoalueet sekä kiinteistöjen piha-alueet ovat lisääntyneet useita hehtaareja. Uusien asuntoalueiden viheralueita pyritään rakentamaan sellaiseen tasoon, että niiden houkuttavuus lisääntyy. Lisääntyneiden viheralueiden hoito aiheuttaa painetta henkilöstön ja konekannan lisäämiseen. Urakointia alueiden hoidossa tullaan edelleen lisäämään mahdollisuuksien mukaan. Osa ruohonleikkua alueista hoidettiin 2023 urakoitsijan toimesta.

Tavoitteena on ollut, että viheralueiden hoito tapahtuu teknisessä lautakunnassa vuosittain vahvistettavan kunnossapitoluokituksen mukaan. Kunnossapitoluokitus ja

määräaikaisen henkilöstön palkkaaminen suunnitellaan vastaamaan vuoden 2023 talousarviota. Viheralueet hoidettiin vuonna 2023 vahvistetun kunnossapitoluokituksen mukaan.

Tavoitteena on ollut, että kunnossapitoluokitukseen liittyvän kaupunkiniittyohjelman suunnittelu aloitetaan ja sillä pyritään vastaamaan taloudellisiin haasteisiin sekä edistämään luonnonmonimuotoisuuden haasteita ja kestävää kehitystä teknisen lautakunnan tekemän erillisen päätöksen mukaisesti. Intensiivisemmän hoidon painopiste säilytetään kaupungin keskustan viheralueiden, leikki- ja toiminnallisten puistojen ja kiinteistöjen piha-alueiden hoidossa. Viheralueet hoidettiin vuonna 2023 vahvistetun kunnossapitoluokituksen mukaan. Kaupunkiniittyhankkeeseen haettiin rahoitusta Aisaparilta ja rahoitus myönnettiin.

Viheraluepalveluiden kunnossapidon työmaatukikohta, kaluston säilyttäminen ja työnjohtajien toimistotilat sekä työntekijöiden sosiaalitilat on hajautettu. Ongelmaa pyritään ratkaisemaan vuoden 2023 aikana investoimalla lisätiloihin Honkimäen varikolle. Honkimetsän varikko ei toteutunut vuonna 2023.

Tavoitteet

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Hyvinvointi; Viheralueiden hyvän hoidon tason ylläpitäminen	Ylläpito hoitoluokituksen mukaisella tasolla ja alueiden peruskunnostuksilla	€/m ²	0,46 €/m ² sis. puistot, niityt, metsät, katuviheralueet ja kiinteistöjen pihat. Karttaohjelman uudistamisen jälkeen alueiden neliömäärä tarkentunut.
Hyvinvointi ja talouden tasapaino; Kaupungin ja käyttäjien osallistaminen alueiden suunnitteluun ja hoitoon	Osallistumistilaisuuksien järjestäminen	Järjestettyjen osallistamistilaisuuksien määrä	2 kpl
Talouden tasapaino; Toiminnan tehostaminen	Pysyvien, riittävien kokoisten ja sijainniltaan sopivien toimitilojen hankkiminen toiminnan taloudellisuuden tehostamiseksi. Kaupunkiniittyohjelman suunnittelu / osallistaminen	Työn tehostaminen €/v	Uudet tilat eivät toteutuneet .

	teknisen lautakunnan erillisen päätöksen mukaisesti.	Kaupunki- niitty- ohjelman laa- timinen	Aisaparilta haettu rahoitusta toteuttamiseen.
--	--	--	---

Keskeisimmät tunnusluvut

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Rakennetut puistot (R1, R2, R3, R4) valtakunnallisen kunnossapitoluokituksen mukaisessa kunnossa; ha (kpl)	60 (105)	62 (106)	63 (120)	65 (120)	62
Muut yleiset alueet, ha	23	30	30	39	53
Rakennetut katuviheralueet ha	42	50	59	59	47
Piha-alueet, ha	32	36	36	36	29
Puistometsät, ha	58	59	70	69	119
Kiinteistöjen leikkikentät, kpl	32	34	34	35	34
Puisto- ja uimarantaleikkikentät	35	36	38	38	37
Jokilaakson matkailupuutarha ja kouluympäristö, ha	2	2	2	2	2
Rantalaiturit, kpl	15	14	15	15	13
Näkö- ja lintutornit, kpl	3	3	3	3	3
Puutarhapalstat, kpl	5	5	5	5	8
Hirvijärven virkistysalue: asuntovaunupaikkoja kpl (venepaikkoja + laituripaikkoja kpl)	31 (75+12)	31 (75+12)	31 (75+12)	0 (75+12)	0
Uimarannat, kpl	2	3	3	3	3
Lapuanjoen suihkulähde, kpl	1	1	1	1	0
Skeittipaikka ha	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Liikennepuisto ha	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7

Viheralueiden hehtaarimäärät ovat tarkentuneet uuden karttaohjelman myötä.

Kunnallistekniset palvelut / Ulkoliikuntapaikat

Palvelukuvaus

Ulkoliikuntapaikat vastaavat ulkoliikuntapaikkojen rakentamisesta ja kunnossapidosta. Ulkoliikuntapaikat tekevät yhteistyötä kunnallisteknisten palveluiden sisällä uusien liikunta-alueiden rakentamisessa. Ulkoliikuntapaikat ylläpitää ympärivuotisesti ulkoliikuntapaikkoja, mm. ulkokentät, ladut, kuntoradat ja jäähalli.

Ulkoliikuntapaikkojen hoito suoritetaan liikuntapalveluiden tekemän tilauksen perusteella.

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen)

Tavoitteena on ollut, että talousarviovuonna 2023 kehitetään ulkoliikuntapaikkojen toimintoja uuden organisaation mukaiseksi. Ulkoliikuntapaikkojen investoinneissa huomioidaan investoinneista aiheutuvat vuosittaiset ylläpitokustannukset ja varaudutaan niihin talousarvion laadinnassa. Ulkoliikuntapaikat tekevät tiivistä yhteistyötä liikuntapalveluiden kanssa ja toteuttavat rakennushankkeita vapaa-ajan lautakunnan päätösten mukaisesti määrärahojen puitteissa. Ulkoliikuntapaikkojen osalta selvitetään asukkaiden tyytyväisyyttä tarjottuihin palveluihin. Toimintaa on kehitetty organisaation mukaiseksi. Ylläpitokustannuksia huomioitiin talousarvion laadinnassa mm. latujen talvihoito. Tiivis yhteistyö jatkuu liikuntapalveluiden kanssa. Palautteita varten on otettu käyttöön Sometecin olosuhdesivusto, jonka kautta palaute tulee suoraan ulkoliikuntapaikoille.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Hyvinvointi	Tyytyväiset palvelujen käyttäjät	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos	Palautteita varten otettu käyttöön sometec-kanava

Rakentamis- ja kiinteistöpalvelut

Palvelukuvaus

Kuuntelemme käyttäjiä ja luomme viihtyisät, terveelliset ja turvalliset tilat kaupungin palveluille meille siihen myönnettyjen määrärahojen puitteissa, joka mahdollistaa kaupungin palvelujen tuottamisen laadukkaissa ja hyvin hoidetuissa rakennuksissa. Vastaamme kaupungin kiinteistöjen rakennuttamisesta, ylläpidosta ja huollosta. Tuotamme yhdessä tilojen käyttäjien kanssa tarveselvitykset ja hankesuunnittelut tarkoituksenmukaisten tilojen rakentamiseen ja korjaamiseen ottaen huomioon kestävä kehitys ja energiansäästö. Ohjaamme suunnittelua osallistaen käyttäjät, kilpailutamme hankkeet ja valvomme toteutusta.

Vuokraamme tilat sisäisesti palvelukeskusten käyttöön. Palvelukeskuksilla on edelleen vuokraoikeus hallitsemiinsa tiloihin esimerkiksi liikuntasalien iltakäyttö ja kansalaisopistotoimintaan.

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen

Vuosi 2023 on ensimmäinen, jolloin perusturvan käytössä olevat kiinteistöt on vuokrattu hyvinvointialueelle. Kiinteistöjen kunnossapito tapahtuu tehtyjen vuokrasopimusten ja vastuunrajataulukoiden mukaisesti. Peruskorjauksiin osoitetut investointimäärärahat on käytetty tehokkaasti. Kiinteistöjä käytetään energiataloudellisesti. Kiinteistöjen hoitoa ohjataan ja seurataan sähköisen huolto-ohjelman avulla. Tavoite oli saada uimahallin hankesuunnittelu valmiiksi ja teettää sen mukainen

suunnittelu, mutta se viivästyi aikataulusta perusteellisen tilaohjelman ja sen kustannusvaikutusten läpikäynnissä, mutta suunnittelu jatkuu vuonna 2024. Laskennallinen korjausvajeen määrä vähenee tai pysyy ennallaan, mikä edellyttää riittävää investointimäärärahaa. Uuden päiväkodin rakentaminen auttoi tähän tavoitteeseen pääsyä.

Strateginen tavoite	Talousarvio-tavoite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Väestönkasvu ja hyvinvointi; Terveet ja monipuoliset kasvu- ja oppimisympäristöt	Investointimäärärahojen riittävyys toteuttaviin sivistystoimien kohteisiin.	Investointiohjelman mukaisten peruskorjausten toteutus	Toteutettu investointiohjelman mukaisesti peruskorjauksia. Liuhtarin kouluun tehtiin avoimen oppimisympäristön muutos lasirakenteisilla väliseinillä. Yläkouluun tehtiin kunnossapito remontteja. Ruhan kouluun saneerattiin keittiö. Kissankellon päiväkodin keittiötä saneerattiin. Ritavuoren päiväkotitoiminta valmistui.
Hyvinvointi; Terveyspalveluiden turvaaminen	Investointimäärärahojen riittävyys toteuttaviin perusturvan kohteisiin.	Sotekiinteistöjen vuokrasopimusten mukainen toiminta.	Ensimmäinen toimintavuosi hyvinvointialueelle vuokratuissa tiloissa toimi entisellä palvelulaajuudella.
Hyvinvointi	Investointimäärärahan riittävyys toteutettaviin liikuntapaikkakohteisiin.	Hankesuunnitelman valmistuminen ja sen mukaisen suunnittelun toteutus uimahalli-urheilutalon remontista tai uudisrakennusvaihtoehtoista	Uimahallin rakentaminen viivästyi aikataulusta perusteellisen tilaohjelman ja sen kustannusvaikutusten läpikäynnissä, mutta suunnittelu jatkuu vuonna 2024. Jäähalli siirtyi kaupungin omistukseen ja sille aloitettiin remonttien teko ja suunnittelu. Hiihtomaja poistettiin käytöstä sen huonokuntoisuuden vuoksi.
Hyvinvointi ja talouden tasapaino; energiansäästö	Käyttöpuolen määrärahan riittävyys sekä turvallisuus ja energiansäästötoimen	Kiinteistöhoito, kunnossapito, jäte-, lämpö-, sähkö- ja vesihuolto sekä terveelliset ja turvalliset tilat määrärahojen puitteissa. Investoinnit energiansäästöön ja	Kauhajärven koululle tehtiin uusi maalämpöjärjestelmä öljylämmityksen korvaajaksi. Valaistuksia ja ilmanvaihtokoneita uusittiin energiaa säästäviksi ja lukituksia uusittiin turvallisemmiksi määrärahojen puitteissa.

	piteet investointimäärärahoilla.	turvallisuuteen. Vuosittainen tehtyjen energiansäästötoimenpiteiden vaikutusten seuraminen.	
Energiansäästöohjelman toteuttaminen	Kiinteistökanavan vähentäminen	Puretut rakennukset ja purettujen rakennusten johdosta saadut säästöt	Purettiin Mäntykoto, entinen työterveystalo ja Paukun tilikonttori sekä aloitettiin vanhan lukion purku. Purkulupa on haettu hiihtomajalle.

Keskeisimmät tunnusluvut

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Käyttökustannukset (ilman siivousta) yhteensä (/€/m ² /kk)	2,8	2,85	2,95	2,95	2,95
Talonrakennusinvestoinnit, milj.€	13,5	8,5 *)	1,7	3,4	1,2

*menot: 9,3 milj.€, tulot 0,8 milj.€ (myynnit Lapuan Kotiasunnot Oy:lle ja Lapuan Kehitys Oy:lle)

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Palvelukuvaus

Ruokapalvelut vastaavat kaupungin yksiköiden, koulu ja varhaiskasvatus, ruokapalveluista. Ruokapalvelut tuottavat ateriapalveluja asiakaslähtöisesti, ravitsemussuositusten mukaisesti, lainsäädännön määräyksiä noudattaen, seuraten tuotantotavan suunnittelussa ja toteutuksessa alan kehitystä. Ravitsemuskasvatus on osa toimintaa.

Ruokapalveluja tuotetaan keskuskeittiöllä Ritavuorella, yläkoulun ja Kissankellon päiväkodin keittiöissä, sekä Hellanmaan, Ruhan, Tiistenjoen ja Kauhajärven koulujen keittiöissä. Ruokapalveluja tarjoavia jakelu- ja palvelukeittiöitä on useita.

Puhtauspalvelut vastaavat kaupungin omien toimintojen käytössä olevien yksiköiden puhtaanapalveluista nykyaikaisin menetelmin ja välinein. Palvelua tuotetaan noin 40 kiinteistössä, pinta-alaa noin 65 000 m².

Tavoitteet vuonna 2023 ja niiden toteutuminen

Vahvuutena välittäminen / työhyvinvointi

Palvelut on kyetty tuottamaan monipuolisena ja kattavana, taloudellisista ja henkilöstön saatavuuteen liittyvistä haasteista huolimatta. Ruokapalveluissa pääpaino on ollut ruoan ravitsemuslaadun ja ruokaturvallisuuden säilyttämisessä.

Puhtauspalveluissataso on saatu pidettyä riittävällä tasolla niin, että tilat ovat olleet käyttäjille terveelliset ja turvalliset toimia.

Palvelutuotannossa on huomioitu kestävän kehityksen tavoitteet, pyritty energiaa säästävään toimintatapaan ja tehty edelleen toimia ruokahävikin vähentämiseksi.

Kone- ja laitekantaa on uudistettu vastaamaan nykyistä materiaali- ja tilatarvetta, on myös otettu käyttöön uusia tuotantotapoja helpottamaan työn kuormittavuutta.

Ruhan koululla tehtiin keittiöön mittava saneeraus toiminnallisuuden parantamiseksi. Siivouskeskusten puutteita ja sijaintiin liittyviä ongelmia saatiin korjattua Ruhan koululla ja erityisesti yläkoululla, missä eri puolilla rakennusta sijainneiden siivoustilojen toiminnat saatiin keskitettyä yhteen isoon tilaan.

Toimintaprosessien jatkuva kehittäminen.

Strateginen tavoite	Talousarvio-tavoite	Toimenpide	Toteutuma 2023
Hyvinvointi ja talouden tasapaino	Vahvuutena välittäminen, henkilöstön hyvinvointi	Hyvinvointia edistävät toimet, yhteisöllisyys, koulutus, työpaikkakäynnit, osallistaminen, kehityskeskustelut.	Säännölliset työpaikkakokoukset, sähköpostit kaikilla, viikottainen info henkilöstölle, koulutustilaisuudet osallistuneita 29, kehityskeskustelut pidetty 100 %
Hyvinvointi ja talouden tasapaino	Hävikin hallinta, kestävä kehitys	Infotilaisuudet, ohjaus ja opastus, koulutus	Elintarvikekelpoinen jäte, määrän ja luovutuksen kar-toitus
Talouden tasapaino	Oikein mitoitettu tuotanto ja toiminta, joka vastaa asiakkaiden tarpeisiin	Annoshinta / asiakas Suoritemäärä / yksikkö Siivousteho / neliö	2,03-5,93 Keskuskeittiö 367 327 Kissankello 45 227 Muut kohteet 130 078 n. 125 - 160 m2 / h
Hyvinvointi, Osallistaminen	Laadukkaat, asiakaslähtöisesti tuotetut ruoka- ja puhtauspalvelut. Ruokaturvalliset tuotantotilat ja	Asiakastyytyväisyyskyselyt / laatukierrokset. Oivatarkastukset	Asiakaskyselyt huomioitu ruokalista - suunnittelussa. Säännölliset laatukierrokset, sähköinen palautejärjestelmä. Valvontaviranomainen toteuttaa säännöllisesti, kaikissa kohteissa taso

	ruokaturvallinen tuotanto, ravitsemuslaatu		oivallinen.
--	--	--	-------------

Keskeisimmät tunnusluvut

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Hopearinteen keittiön kaikki suoritemäärät (aamupalasta iltapalaan), (toiminta siirtynyt HVA:lle 2023 alusta alkaen)	362 22	327 756	292 794	287 662	-
- keittiön pelkkien lounaiden suoritemäärät	130 36	114 990	86 060	104 470	-
- keittiön tuottamat lounasannokset/ arkipäivänä	480	370	320	290	-
Kissankellon päiväkodin keittiön kaikki suoritemäärät	60 649	45 185	46 432	49 048	45 227
- keittiön tuottamat annokset/ arkipäivä	140	120	115	123	110
Liuhтарin keskuskeittiö, annosmäärä / vuosi	299 040	260 740	351 939	358 361	367 327
-pelkät lounaat	256 500	244 731	279 500	303 412	310 000
- annokset/toimintapäivä (220 pv/vuosi)	721	1 408	1 600	1 628	1 670
Muut koulujen keittiöt, annosmäärä/vuosi	136 823	104 068	128 730	126 144	130 078
- annokset/toimintapäivä (190 pv/v)	721	707	678	664	684
Puhtaana pidettävä pinta-ala	64 941	65 072	65 072	61 300	61300
Siivottavia kiinteistöjä	48	48	48	41	41